

„În dar ați luat, în dar să dați!”

Vieți și canoane ale Sfinților Doctori fără de arginți

Traducere din limba greacă veche de
MONAHIA PARASCHEVA ENACHE

Carte tipărită cu binecuvântarea
Înaltpreasfințitului

Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

DOXOLOGIA
Iași, 2024

Cuprins

„În dar ați luat, în dar să dați...”
(*Monahia Parascheva Enache*) 7

Sfântul Mare Mucenic Pantelimon

Sfântul Andrei Criteanul

*Laudă Sfântului Mare Mucenic
și făcător de minuni Pantelimon* 9

Sfântul Gherman, Patriarhul Constantinopolului

*Canon de rugăciune la Sfântul Mare Mucenic
și tămăduitor Pantelimon* 31

Sfinții Mucenici Doctori fără de arginți Chir și Ioan

Sfântul Sofronie, Patriarhul Ierusalimului

Cuvânt de laudă la Sfinții Chir și Ioan, mucenicii 41

Sfântul Gherman, Patriarhul Constantinopolului

Canon de rugăciune la Sfinții Mucenici Chir și Ioan 81

Sfinții Doctori fără de arginți Cosma și Damian

Sfântul Petru, Episcopul Argosului

*Cuvânt de laudă la slăviții sfinți
făcători de minuni fără de arginți Cosma și Damian* 91

Sfântul Gherman, Patriarhul Constantinopolului

*Canon de rugăciune la Sfinții doctori fără de arginți
Cosma și Damian* 115

„În dar ați luat, în dar să dați...”

Patriarhia Română a proclamat 2024 anul omagial al pastorației și îngrijirii bolnavilor și anul comemorativ al tuturor sfinților tămăduitori fără de arginți. Ca o ofrandă și un prinos de laudă adus Sfinților noștri tămăduitori și vindecători ai bolilor sufletești și trupești, Arhiepiscopia Iașilor a hotărât să aducă anul acesta spre închinare pelerinilor Cuvioasei noastre Maici Parascheva și moaștele sfinte și purtătoare de Duh ale unuia dintre cei mai iubiți și mai populari sfinți, Doctor fără de arginți el însuși, mucenic și miluitor și ocrotitor milostiv al tuturor săracilor, cum îl arată și numele Pantelimon, care în limba greacă înseamnă „cel Atotmilostiv, cel Preamilostiv”. Acest nume i-a fost dat de sus, ca un semn al iubirii deosebite pe care o arăta Dumnezeu acestui tânăr mucenic animat de dorința fierbinte a desăvârșirii creștine și a unirii îndumnezeitoare și sfințitoare cu Hristos.

Această carte se adresează în primul rând pelerinilor care vor să poarte în sufletul lor binecuvântarea sfântului care a poposit în zilele hramului Cuvioasei Parascheva lângă racla Sfintei și să-i aducă o rugăciune pentru sănătatea sufletului și a trupului, dat fiind faptul că această carte cuprinde Viețile unora dintre cei mai cunoscuți sfinți tămăduitori ai Bisericii Ortodoxe, precum și trei Canoane de rugăciune către acești sfinți pentru tămăduirea de boli și izbăvirea de necazuri, între care unul este Sfântul Pantelimon, prăznuit pe data de 27 iulie, urmat

de Sfinții Chir și Ioan din Egipt (31 ianuarie și, respectiv, 28 iunie) și, de asemenea Sfinții Cosma și Damian (cei din Asia, 1 noiembrie).

Cartea de față reprezintă varianta de buzunar, adică ediția prescurtată, a unui volum mai elaborat publicat în seria „Imnografie bizantină” a colecției *Viața în Hristos, Omilii și Canoane alese către Sfinții Doctori fără de arginți*. Această ediție a fost concepută pentru a fi accesibilă unui număr cât mai mare de pelerini și ea deschide o nouă colecție dedicată hramului Sfintei Parascheva, care se numește „Cartea pelerinului”. Prin această colecție dorim să venim în întâmpinarea pelerinilor, punându-le la dispoziție un material bogat în principal despre viața sfântului, ale cărui moaște poposesc lângă racla Cuvioasei în zilele hramului sfintei, precum și rugăciuni care să-l însoțească pe perioada acestor binecuvântate zile de pelerinaj.

Monahia Parascheva Enache

Sfântul Andrei Criteanul

Laudă Sfântului Mare Mucenic și făcător de minuni Pantelimon¹

1. *Minunat este Dumnezeu întru sfinții Lui²*, zice David, marele cântăreț de Psalmi. Dar la fel de potrivit am putea spune și noi, inversând puțin sfântul stih, că minunați sunt sfinții întru Dumnezeul lor! Căci prin covârșirea adevărului și credinței, ei se aseamănă singurului Dumnezeu adevărat și vrednic de crezare și, prin asemănarea cu El, se întemeiază curat și nestrămutat pe Hristos și devin un singur duh cu El. Iar când sunt puși la încercare, arată cât de minunată este dovada credinței lor! Căci așa cum în ciocnirile norilor, adică în mișcările iuți ale vânturilor, strălucește frumusețea fulgerului, tot așa și aceștia, zdrobiți fiind în cazne și rezistând abuzurilor celor fără de lege, au străluminat, ca niște fulgere, harurile și făcliile cuvintelor și faptelor dumnezeiești și s-au făcut și ei minunați în Hristos și vrednici de toată lauda. Pe aceștia și noi să-i laudăm și după putere să-i ferim și să-i admirăm, că minunate a făcut Domnul toate voile Lui întru ei³. Dar să-i lăsăm pe toți să fie laudați și admirați de Unul Singur, ca fiind mai bun decât orice limbă, auzire și minte omenească. Ci noi astăzi, propunând

¹ Traducere după Basilius Latyšhev, *Hagiographica graeca inedita*, Sankt-Petersburg, 1914, pp. 53-65.

² Ps. 67, 85.

³ Cf. Ps. 15, 3.

spre laudă pe unul singur vrednic de a fi fericit între toți sfinții și descriind, și laudând, atât cât ne va fi cu puțință prin cuvânt, pe de o parte, minunile lui Dumnezeu întru el și, pe de altă parte, întreaga lui luptă și cursă athletică pentru Dumnezeu, Îl vom arăta, deopotrivă, pe Dumnezeu minunat întru el, și pe el, minunat întru Dumnezeu și astfel îl vom preamări.

2. Dar cine este acesta atât de măreț în luptă și care provoacă un cuvânt atât de mai presus de fire? Să fie limpede tuturor că Pantelimon, marele purtător de lupte al lui Hristos și vrednicul de admirație, adunându-ne laolaltă astăzi la pomenirea lui de fiecare an, însuși pe sine se oferă ca subiect strălucit și ales cuvintelor noastre, al cărui nume, prin sine, cred, ni se înfățișează dindestul ca o laudă. Căci prezintă o clară asemănare și afinitate cu Dumnezeu și pe atât de mare îi este asemănarea cu Dumnezeu față de toți sfinții, pe cât el singur între toți ceilalți sfinți a moștenit numele cel stăpânesc, Panteleimon (adică Atotmilostivul), prin caracterul lui mai bun și mai iubitor de oameni astfel încât, și prin dreptatea și strălucirea asemănătoare cu Dumnezeu a minții lui, s-a îmbogățit de sus cu acest nume dumnezeiesc. Dar noi, laudându-i mucenicia lui cea mai presus de fire și minunile lui Dumnezeu săvârșite cu el, nu putem promite că le vom spori pe acestea prin puterea covârșitoare a cuvântului. Căci nici nu este cu puțință să aducem vreo sporire prin cuvinte la faptele sau pătimirile lui, a căror copleșitoare măreție se vede de la sine. Căci așa cum celor ce laudă pe Dumnezeu nu le este cu puțință să-I cinstească pe măsură purtarea de grijă prin virtutea cuvintelor, fiindcă El este întotdeauna în cea mai înaltă desăvârșire, ci, dimpotrivă, încetează orice cuvânt care

Sfântul Gherman, Patriarhul Constantinopolului

Canon de rugăciune la Sfinții Mucenici Chir și Ioan¹

Glasul al 8-lea

Cântarea 1

Irmosul: «Să cântăm lui Hristos,
Celui ce a scuturat în mare tirania lui Faraon
și pe Israel pe uscat l-a povățuit, că S-a preaslăvit în veci»².

Stih: *Sfinte Mare Mucenice și Doctor fără de arginți
Pantelimon, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.*

Din harismele Duhului, sfinții făcători de minuni
au scos izvor nesecat de tămăduiri și l-au revărsat cre-
dincioșilor spre izbăvire prin chemarea lui Hristos.

Îmbărbătându-se cu îndrăznire și îngrădindu-și
sufletul, ucenițele lui Hristos și ale mucenicilor au luptat
bărbătește și și-au împletit cununile cele după lege.

Slavă...

Noi, credincioșii, propovăduim Împărăția cea mai
presus de fire în trei Ipostasuri o singură fire de aceeași

¹ Traducere după Maria I. Sourmpa, *Tò ποιητικὸ ἔργο τοῦ Γερμανοῦ Α' πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Ὁμολογητῆ (±650-740). Μελέτη Φιλολογική, Διδακτορική Διατριβή*, Atena, 2020, Μέρος Β', pp. 189-198 (can. XVIII).

² EE 229, n. 328 (Sf. Gherman).

putere a dumnezeirii, așa precum au propovăduit mai dinainte mucenicii.

Și acum...

Ceea ce ai zămislit în pântece pe Cuvântul cel necuprins și ai născut cu trup mai presus de cuvânt, Prea-lăudată, roagă-te cu tărie să fim izbăviți noi din primejdii.

Cântarea a 2-a

Irmosul: «Ia aminte, cerule, și voi grăi și voi lăuda pe Hristos, Cel ce a venit din Fecioară cu trup»³.

Au stins văpaia necredinței cei cu nume mare, Chir și Ioan, cu șuvoaiele dumnezeiescului har.

Au alergat neabătut la înălțimea vieții cerești Chir și Ioan, răniți fiind de dragostea ta, Hristoase.

Dumnezeu i-a aprins cu focul bărbăției pe sfinții care s-au făcut încercați prin multe chinuri.

Caznele nu ne-au lipsit pe noi de îndrăznirea fierbinte, ci au aprins râvna noastră spre mai mare dor.

Ați rușinat pe vicleanul șarpe⁴, sfinților mucenici, dimpreună cu fericitele femei care s-au oștit după lege alături de voi.

Slavă...

Până și femeile i-au rușinat pe tirani prin răbdarea lor, căci și-au schimbat firea femeiască în bărbăție.

³ EE 226, n. 324 (Sf. Gherman).

⁴ Cf. Fc. 3, 1-7.

Și acum...

Fără prihană Născătoare de Dumnezeu, Fecioară, singură Prea-lăudată, roagă-L pe Fiul tău să-i mântuiască pe cei ce te laudă pe tine.

Cântarea a 3-a

Imosul: «Nu este Sfânt precum Domnul,
nu este Drept ca Dumnezeul nostru,
pe Care-L laudă toată făptura,
nu este Sfânt afară de Tine, Doamne»⁵.

Întărindu-i în credință pe sfinții Tăi, Hristoase, i-ai întărit prin nădejde, i-ai aprins de dragoste, cu întreita armură⁶ i-ai îmbrăcat și întreită cunună le-ai împletit.

Nebiruiții mucenici au stat cu vitejie împotriva tiranilor necredincioși, trecând nevătămați prin cursa înșelării, căci întrarmându-se cu Hristos, cu Hristos împreună se și bucură.

Ca niște turnuri de Dumnezeu zidite și ca niște temelii tari, pe piatră au înfipt temeliiile credinței cei ce din Piatră au băut apa cea pururea vie, cea din potirul Tău, Hristoase.

Slavă...

Mari sunt lucrurile Tale, Mântuitorule, că ai întărit firea șubredă și slabă să uite de ea însăși prin dorul dragostei Tale în dureroasele strujiri.

⁵ EE 226, n. 323 (Sf. Gherman).

⁶ Cf. I Cor. 13, 13.